

SÖYLEŞİ

Brezilya-Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı Öncesinde Türkiye'den Görünüm

6 Haziran 1992 tarihinde Odamız lokalinde yapılan "Brezilya-Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı öncesinde Türkiye'den görünüm konulu söyleşiye konuşmacı olarak Ethem TORUNOĞLU katılmıştır.

Odamız lokalinde 6,6,1992 günü yapılan ve konuşmacı olarak Çevre Mühendisleri Derneği Başkanı Ethem TORUNOĞLU'nun katıldığı, "Brezilya-Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı Öncesinde Türkiye'den Görünüm" konulu bir söyleşi yapıldı.

"Dünyada Brezilya Zirvesinin gündemde olduğu günümüzde bu zirveye nasıl gelinildiğini ve Türkiye'de neler yapıldığını alt başlıklarla aktarmaya çalışacağım.

Gelişmiş ülkelerin başını çektiği bu sorunun varlığı 1970 yılına kadar gözardı edildi, 70'lerin başında gündeme geldi, 5 Haziran Stokholm BM çevre konferansının ardından bu tarih çevre günü ilan edildi, 1992 Rio Konferansı 20 yıllık sürecin değerlendirileceği önemli bir toplantı. Ülke ve hükümetlerden bağımsız konferans yapılıyor, 1987'de Çevre ve kalkınma ilişkilerini ortaya koyan Bayan Brookland Raporu açıklanıyor.

Bu ilişki 87 yılında çevreyle uyumlu kalkınmaya dönüşüyor. Konferanslarda az gelişmiş ülkelerin sorunları yer almıyor, Bu eksikliği gidermek amacıyla Uganda'da bir toplantı yapılıyor ve az gelişmiş ülkelerin sorunları ve gelişmiş ülkelerden neler beklendiği getiriliyor, Ulusal raporlar hazırlanıyor, Türkiye BM Çevre Kalkınma Konferansı için Çevre Müsteşarlığı'nca bir rapor hazırlıyor, Biz bunu yabancı kaynaklardan öğreniyoruz, Yapılan bölge toplantılarında resmi görüşlerin yansısı sivil toplum Örgütlerinden de görüşlerin alınması hedefleniyor.

Çevre Bakanlığı Kurulunca I. Çevre Şura'sında bir rapor hazırlanıp dağıtılıyor. Biz bu rapora karşıyız. Yerküre ve atmosferin korunması yasası, yeraltı suyunun korunması yasası ve kentleşme ile ilgili antlaşmalar var, Bunlar uluslararası nitelik taşıdığı için bağlayıcı antlaşmalar, Türkiye kendisini gelişmiş ülkeler ile aynı safta tutuyor, Öte yandan teknik heyet gelişmiş ülkelerin imzaladığı antlaşmalara büyük yük getireceği için kendisinin imza koyacağını söylüyor,

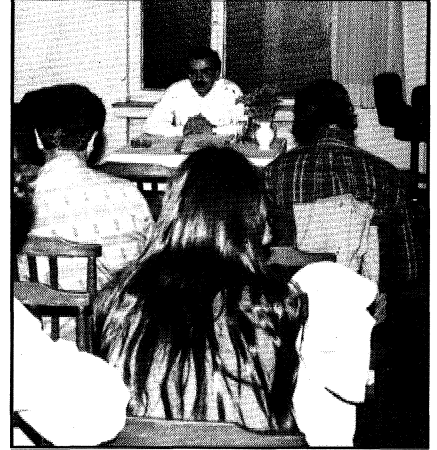
92 Zirvesi için ABD baştan çekincesini koydu ve bu zirveyi şimdiden baltaladı, ANAP döneminde hazırlanan raporlar koalisyon hükümetini de bağlıyor ancak şimdiki Çevre Bakanlığı da alternatif birşeyler hazırlamadılar, Türkiye bir açmazın içinde şimdi,

Türkiye 90'lı yıllara azımsanmayacak sorunlarla giriyor. Çözümü de ileride zor olacak, Türkiye OECD içinde zenginlik açısından 24, sırada, Yıllık enflasyon %70, yatırımlar durmuş, Türkiye Ulusal Raporda Kuzeydeki gelişmiş ülkeler safında yer alacağını belirtiyor,

Türkiye'nin ulusal sorunları dört maddede toplanabilir. Politik, Örgütlenme karmaşası, yasalar karmaşası, bilgi ve veri eksikliği ve varolanın erişilemezliği.

Bilgi ve verilerde eksiklikler var, Örneğin doğal kaynak envanterleri hazır değil, DİE yeni hazırlıyor.

Yasalar karmaşası var, 1982'de çevre yasası çıkıyor. Hukuki boşluk senaryoları yaşanıyor. Çevre bakanlık olarak örgütlenmiş durumda, Birşeylerin yapılacağını umduk ancak tabelalarla uğraşmak önemli değil. Düşünceler değişmeli, Bakanlığın Aliğa Termik santrali için Enerji Bakanlığına yaptırımı sözkonusu değil, Türkiye'nin oturmuş bir çevre politikası yok. Üçüncü İzmir İktisat Kongresinde, Rio'da Çevre Kalkınma Konferansının olmasına karşın çevrenin adı bile geçmiyor, bizim Brezilya'da bu konuda bir heyetimiz var. En üst düzey bürokrat olan DPT müsteşarının 2000 yıllarda nasıl bir Türkiye olacak konusunda demeci var. Kalkınma Özel Sektör de olacak, devlet alt yapıyı yapacak, ulaşımda hız trenine ağırlık verilecek, nükleer santral yapacağız deniyor. Otoyollar transite yönelik. Projeler Almanya'da yapılıyor, İnşaatı ABD gerçekleştiriyor. Nükleer santraller yük ve sorun iken Türkiye bu işe sahip çıkıyor. En iyi teknoloji ile gelse bile 20-30 yıllık kullanma ömrünün sonunda o bölgeler girilemez bölge ilan edi-

liyor.

İlk defa 70li yıllarda Türkiye'nin kalkınma planlarında çevre ve kalkınma ikilem olarak ele alınıyor,

Rio zirvesinin sonuçları alınacak bunun takipçisiyiz, Türkiye'deki resmi görüşün değişmesi gerekiyor. Çiçek ve böcek sevenlerin yanısıra demokratik kuruluşların her yanlışın üzerine gitmesi sorgulaması gerekir.

Almanya radyoaktif atıklarını kullanılabildiği kadar hurda olarak biryerlere gönderiyor. Gemilerden atılan yükler var, Çöp kolonyalizmi denilen bir olay var. Batı sanayileşmesini sağlamış, bizde nasıl olacak eleştirisinin ötesinde alternatif getirmeliyiz. Sanayileşmenin motoru enerji. Çoğu ülke bunu çözmüş durumda, Hidroelektrik, termik, nükleer santraller ile. Nükleere karşıyım. Termik dışı bağımlı değilse ve tarım ve turizm alanlarının yakınında değilse kısa geçiş sürecinde olabilir, Güneş, rüzgar enerjisi olabilir.

Çevre ve kalkınmanın birlikte gidebileceği bir kalkınma olsun. Çevre ile uyumlu bir sanayileşme ve bunun planlanması gerekiyor, İnsanların sağlıklı bir çevrede yaşaması insan hakkıdır. Bunları yazmak çizmekle olmuyor. Türkiye herşeye imza atıyor ancak pratikte ise yok, •